

Ville Häkkinen, FT & Elina Kauppinen, FT

23.10.2019

Karonkan järjestämisen perusteet

Yksi väittelijä on suunnitellut karonkan mielessään jo ennen kun väitöskirjasta on yhtään sanaa paperilla; toiselle karonkka ja sen järjestämiseen liittyvät käytännön kysymykset tulevat väittelyluvan jälkeen yllätyksenä ja järkytyksenä, niin iloinen asia kuin karonkka onkin. Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse oppia kantapään kautta: tähän muistioon on kerätty kahden väitelleen helalaisen käytännön kokemuksia tapahtuman järjestämisestä.

Disclaimer: Karonkkoja on yhtä monenlaisia kuin väittelijöitäkin; pienimuotoisimmillaan karonkka voi olla illallinen väittelijän, vastaväittäjän ja kustoksen kesken; se voi olla kaikille avoin pubi-ilta, cocktail-tilaisuus tai pöytiin tarjoiltu illallinen. Jokaisella on oikeus tehdä karonkasta sellainen kuin itse haluaa, eikä tämän dokumentin tarkoitus ole asettaa normatiivisia sääntöjä¹. Ohjeet on pikemminkin laadittu esimerkiksi ja suunnittelun pohjaksi, ajatellen tavanomaisia karonkkapäivällisiä ystävien, sukulaisten ja työtoverien kesken. Kummallakin kirjoittajalla ollut karonkassaan 50–60 vierasta.

Disclaimer 2: Käytännöt ja ohjeistukset muuttuvat. Tämä muistio on laadittu vuoden 2019 tilanteen ja kokemusten perusteella. Tarkista aina viimeisin ohjeistus ainakin tiedekunnan tohtorikoulutussivulta löytyvästä [Väittelijän oppaasta](#).

...Niin siis mikä se on se karonkka?

Väitöskaronkka on akateemiseen perinteeseen kuuluva, tohtorinväitöstä seuraava iltajuhla, jonka väittelijä järjestää vastaväittäjän kunniaksi ja (useimmiten) työtovereidensa ja läheistensä iloksi.

Virallisen (mutta auttamattoman vanhentuneen) etiketin mukaan karonkan saa järjestää ja vieraat kutsua vasta väitöskirjan tultua hyväksytyksi, ts. väitöstilaisuuden jälkeen. Todellisuudessa, ja nykyaikaisen esitarkastusmenettelyn ansiosta, väittelijän ei tarvitse elää epävarmuudessa hyväksymisen suhteen, ja karonkan järjestelytkin voi aloittaa hy-

¹ Mistä syystä ilmaukset ‘yleensä’ ja ‘useimmiten’ kärsivät ylikäytöstä tässä dokumentissa. Koettakaa kestää.

vissä ajoin ennen väitöstä. Jäänteena tästä² kuitenkin seuraa, että vastaväittäjää ei yleensä suoranaisesti *kutsuta* karonkkaan, vaan esitetään vihjaileva kysymys esim. muodossa “sallitteko minun ryhtyä valmistelemaan karonkkaa siltä varalta, että väitöskirjani väitöstilaisuudessa hyväksyttäisiin?” Koska väittelijän ja vastaväittäjän yhteydenpito ennen väitöstä on kielletty, tiedustelu on parasta esittää kustoksen välityksellä.

Yllämainittu koskee lähinnä suomalaisen akateemisen perinteen piirissä olevia vastaväittäjiä, ulkomaalaisille suoraviivainen kutsu on yleensä täysin hyväksyttävä ja samalla ymmärrettävämpi. Samalla heille voi taustoittaa suomalaista karonkkaperinnettä ja kertoa tilanteen muodollisuuden asteen (jonka siis väittelijä voi itse päättää).

Aikataulu

Karonkan valmistelu kannattaa aloittaa jo silloin, kun väitöspäivä on selvillä - tiedekunnan nykyisillä aikatauluilla siis noin 2-3 kuukautta ennen väitöstä³. Vaikka useimmiten tuossa vaiheessa myös väitöskirjan viimeistely on kiivaimmassa vaiheessaan, kannattaa karonkalle suoda muutama ajatus, jotta valmistelut eivät kasaantuisi viime hetkeen. Eriytyisesti on hyvä tehdä valinnat ja varaukset koskien juhlatilaa ja pitopalvelua, koska niitä varaavat muutkin, ja mieluisten vaihtoehtojen varmistaminen hyvissä ajoin vapauttaa ajattelemaan muita osioita.

Mikäli aiot hankkia, teetättää tai vuokrata itsellesi puvun väitöstä ja/tai karonkkaa varten, myös siihen kannattaa varautua hyvissä ajoin.

Kutsut on kohteliasta lähettää vähintään kuukautta ennen tilaisuutta. Yleensä pitopalvelu edellyttää vierasmäärän varmistamista n. 10 päivää ennen tilaisuutta, jolloin kutsujen RSVP asetetaan paria päivää ennen tuota ajankohtaa.

² Tällaiset etiketin piirteet ovat, henkilöstä riippuen, joko eksentrisellä tavalla hauskoja tai sitten helkkarin rasittavia.

³ Tietysti karonkan järjestelyt kannattaa pitää mielessä jo itse väitöspäivästä neuvoteltaessa.

Tilat

Yksi karonkan järjestämisen peruskysymyksistä on, haluaako sen pitää yliopiston tiloissa vai muualla.

Yliopiston tilojen kyseessä ollen joudut kamppailemaan yliopiston valitettavan joustamattomasti toimivan tilapalvelun kanssa, joka ensisijaisesti suosittelee (so. painostaa) karonkan järjestämiseen Semman ravintoloiden tiloissa. Tämä taistelu kannattaa kuitenkin ulkoistaa laitoksen johtajalle tai muulle tarpeeksi isokenkäiselle henkilölle. Näin on mahdollista päästä juhlimaan esimerkiksi H320:ssa. Pienimuotoisempaan karonkkaan esimerkiksi Lyhty on puolestaan mukava tila.

Yliopiston tilojen hyvänä puolena on, etteivät ne ole anniskelualueita (pl. Semman ravintolat), jolloin juhlajuomat voi hankkia itse. Yliopiston tiloissa myös vahtimestarien palvelut toimivat hyvin ja vahtimestareilta saa apua salin järjestämiseen. Toisaalta on syytä muistaa, että yliopiston tilavaraukset päättyvät järjestään klo 24:00, mikä merkitsee varsinaisen juhlan päättymistä ja siirtymistä mahdolliseen jatkopaikkaan viimeistään klo 23:30. Tämänhetkisen yliopiston väitösohjeistuksen mukaan laitos maksaa tilavaruksen, jos karonkka järjestetään yliopiston tiloissa. Muista varata itse juhlatilan lisäksi pitopalvelulle myös valmistautumis-/varastotila läheltä juhlatilaa (esim. jos karonkka on H320:ssa, varataan aputilaksi myös H306). Jos karonkka on perjantaina tai lauantaina, eikä tiloissa ole seuraavana päivänä ohjelmaa, yliopiston vahtimestarien kanssa pystyy useimmiten sopimaan, että pitopalvelu voi noutaa astiat ja muut tavaransa vasta seuraavana aamuna; näin vältetään kiirettä illalla.

Muualla Jyväskylässä järjestettäessä tilojen varaus on sinänsä helpompaa, mutta tulee herkästi kalliimmaksi; kaupungissa sijaitsevista juhlatiloista esimerkiksi ennen JY:n väittelijöille (Ellen ja Artturi Nyysösen säätiön kautta) ilmainen Nikolainkulma on muuttunut maksulliseksi. Lisäksi lähes kaikilla juhlatiloilla on oma yhteistyöpitopalvelu, joka on ainoa vaihtoehto ruoan toimittajaksi. Tämä koskee luonnollisesti myös edellä mainittuja Semman ravintoloita. Samoin on syytä tarkistaa, onko juhlatila anniskelualue-

että eli tuleeko alkoholijuomat tilata pitopalvelun kautta, vai voiko ne hankkia itse. Jälkimmäinen on nykyään mahdollista vain harvoissa juhlatiloissa.

Yliopiston ja Nikolainkulman ohella keskustasta juhlatiloja tarjoavat mm. Wanha Freda, Harmooni, Aalto-sali, Lutakon Leidi, Café Alvar, Ravintola Hox, Gastopub Jalo, Vanha Asemaravintola ja Le Qulkuri. Ei-julkisessa tarjonnassa olevia, esim. eri järjestöjen omistamia tiloja voi halutessaan kuulostella tuttujen, puolituttujen ja muiden kummin-kaimojen eli *verkostojen* kautta - parhaimmillaan voi yllättyä iloisesti.

Päivällinen

Karonkkaan kuuluu yleensä päivällinen, mutta mikään ehdoton vaatimus tämä ei edelleenkään ole. Muutaman kymmenen hengen tilaisuuksissa kyseessä on lähes aina buffet-päivällinen, poislukien ehkä ravintolat, joissa on kapasiteettia suuren joukon pöytiintarjoilulle.

Päivällinen tilataan pitopalvelusta, joka toimittaa pääsääntöisesti koko repertoarin eli ruoat, alkoholittomat ruokajuomat, astiat, pöytäliinat, mahdolliset somisteet ym., sekä vastaa kuljetuksista, tarjoilusta, kattamisesta ja purkamisesta. Nämä ja muut yksityiskohdat on syytä neuvotella kuntoon ennen kun lopullisesta hinnasta sovitaan. Samoin menu kannattaa suunnitella yhdessä pitopalvelun kanssa hyvissä ajoin, jotta saa sellaista ruokaa, mikä miellyttää. Asiallisesti toimiva pitopalvelu neuvottelee näistä mielellään, tarjoaa myös laadukkaat kasvisruoat ja toteuttaa mukisematta etukäteen ilmoitetut erikoisruokavaliot.

Jyväskylän seudulla toimivia pitopalveluita ovat (edellisessä osiossa mainittujen lisäksi) esim. Cafe Vilhelm, Paakkari catering, Pitopalvelu Raija Sipinen, Safkamestarit ja Turkkilan tila.⁴

⁴ Kirjoittajien henkilökohtainen suosikki.

Juomat

Juomatarjoilu on akateemisissa juhlissa perinteisesti ollut (liiankin) runsasta. Myös tässä asiassa päätävältä on väittelijällä; mitään velvollisuutta alkoholin tarjoamiseen ei ole. Jos joku vieraista kokee tarvitsevansa ylimääräistä elvykettä, sitä voi sitten itsekin tilata (anniskelutiloissa) tai tuoda mukanaan (ei-anniskelutiloissa).

Useimmiten kuitenkin karonkkapäivällisellä tarjotaan alkumaljaksi kuohuviiniä ja ruoan kanssa viiniä, mahdollisesti myös kahvin kanssa digestiivi sekä loppuillaksi vielä viiniä ja/tai muita virvokkeita. Anniskelualueella näiden hinta määräytyy tarjoajan hintojen mukaan, ja on syytä miettiä tarkkaan, mitä juomia ja kuinka monta kaatoa haluaa itse kustantaa.

Sen sijaan, jos juhlat järjestetään yliopiston tiloissa tai muualla ei-anniskelualueella, voi juomat hankkia itse, jolloin säästö on merkittävä.⁵ Vaikka juomat toimittaisikin itse, pitopalvelu vastaa niiden tarjoilusta ja tuo pyynnöstä viini- ja kuohuviinilasit. Pitopalvelun menuhun kuuluvat yleensä alkoholittomat ruokajuomat, mutta niistäkin kannattaa neuvotella etukäteen, jos haluat tarjota jotain erikoisempaa. Alkoholittoman alkumalja-juoman toimittaminen on puolestaan useimmiten väittelijän vastuulla.

Useimmiten kuohuviiniä tarjotaan vielä toinen kierros puheita varten; pyydä pitopalvelua tarjoilemaan se sopivalla hetkellä ennen oman kiitospuheesi alkua. Kuohujuoman toinen kaato lisää arvokasta ja juhlavaa tunnelmaa, mutta vähentää viinien kulutusta, mikä kannattaa juomalaskelmissa ottaa huomioon. Muista varata riittävästi hollitonta vaihtoehtoa, myös kilistykseen: kiitospuheisiin mennessä alkoholitonta vaihtoehtoa saatavat suosia yllättävänkin monet. Ohjeista myös pitopalvelu selvästi tarjoamaan alkoholitonta vaihtoehtoa.

⁵ Mikäli kävijöitä on n. 50 henkeä, juomien noutaminen Tallinnasta (matkakulut mukaanlukien) on reilusti edullisempaa kuin Alkosta ostaminen; toisaalta Alkosta saa hyvää palvelua ja alkoholiveron tuotoilla ylläpidetään suomalaista yhteiskuntaa. Tee siinä nyt sitten moraalisia valintoja.

Juomien menekistä voi tehdä etukäteen valistuneen arvion, jonka sitten sovittaa omiin mieltymyksiinsä ja budjettiinsa. Liitteenä oleva viitteellinen excel-taulukko kuvaa erästä mahdollista (runsaanpuoleista) karonkkatarjoilua.

Kustannukset

Karonkan kustannukset koostuvat (esimerkiksi) päivällisen ja juomien hinnasta, mahdollisesta tilavuokrasta sekä mahdollisesta juhla-asun hankinnasta tai vuokrasta. Nämä vaihtelevat todella suurella hajonnalla, mutta on syytä varautua siihen, että pelkästään päivälliset maksavat vähintään pari-kolmekymmentä euroa vierasta kohden⁶, helposti enemmänkin.⁷

Kustannukset kannattaa alusta lähtien listata vaikka excel-taulukkoon, jota päivittää sen mukaan, kun eri kustannukset ja vierasmäärä tarkentuvat. Näin vältetään ikäviä yllätysmenoja. Niin hieno juhla kuin karonkka onkin, kenenkään ei soisi menevän vararikkoon sen takia. Samasta syystä on täysin hyväksyttävää pyytää karonkkaan tulijoita maksamaan ns. illalliskortti, eli kustantamaan tietty summa kattamaan kuluja. Tämän voi merkitä kutsukorttiin yksinkertaisimmillaan esim: “Karonkan illalliskortti X €, tilinumero: NNNN-NNNN”.

Kutsut ja pukukoodi

Karonkkaan kutsutaan vähimmillään vastaväittäjä ja kustos, useimmiten myös väitöskirjan ohjaajat. Näiden jälkeen kutsut ovat vapaasti väittelijän päätettävissä; yksi haluaa kutsua enemmän sukulaisiaan, toinen muita ystäviään. Työtoverit ymmärtävät, että karonkkoja on eri kokoisia, tilat ja budjetit rajoittavat niiden kokoa, eivätkä kaikki mahdu kutsuttujen listalle. Yhdenkään väittelijän ei toivottavasti tarvitse tuntea huonoa omaatuntoa jonkun rannalle jättämisestä.

⁶ Esimerkiksi runsaan salaattipöydän ja lämpimän pääruoan sisältävästä päivällisestä 40€/hlö on kohtuullinen hinta.

⁷ Poislukien vaihtoehto, jossa ruoat tehdään itse tai talkoilla.

Kutsu esitetään samalla kertaa sekä väitökseen ja karonkkaan. Siitä käy ilmi väitöstilaisuuden ajankohta ja paikka, väitöskirjan otsikko, sekä vastaväittäjän kunniaksi järjestettävän karonkan aika ja paikka. Lisäksi karonkan osalta esitetään pyyntö vahvistaa osallistuminen ja ilmoittaa mahdolliset erityisruokavaliot; vastaukset pyydetään vähintään päivää ennen pitopalvelun esittämää vierasmäärän ilmoitusajankohtaa.

Kutsuihin merkitään myös pukukoodi. Näistä arvokkain on *juhlapuku*⁸, joka merkitsee miehillä frakkia ja naisilla pitkää iltapukua. Mikäli olet käyttänyt yhtä arvokasta asua väitöksessä, juhlapuku on luonteva valinta myös karonkkaan, ellet itse halua vaihtaa kevyempään.⁹ Seuraavaksi arvokkain - ja kaikista yleisin - vaihtoehto on *tumma puku*¹⁰, eli miehillä yksivärinen tumma puku ja naisilla pitkä tai puolipitkä iltapuku. Useissa kutsuissa nämä kaksi vaihtoehtoa esiintyvät rinnakkain; harvemmillä meistä kuitenkin löytyy frakkia tuosta vain. Jos taas haluat selvästi vapaampaa pukeutumista, siitäkin kannattaa mainita kutsussa, jotta kukaan vieraista ei tuntisi itseään yli- tai alipukeutuneeksi.

Istumajärjestys

Karonkassa on yleensä kutsujan laatima istumajärjestys, joko *täys- tai puoliplaseeraus*; näistä täysplaseeraus merkitsee sitä, että jokaiselle vieraalle on merkitty ja nimikortilla osoitettu paikka; puoliplaseerauksessa vieraille on osoitettu paikat pöytäkunnittain. Esimerkiksi H320-salissa voi muodostaa 4-16 hengen pöytäryhmiä ja jakaa niitä vieraille sopivasti ryhmitellen.

Plaseerauksessa kannattaa käyttää selkeitä pöytäkarttoja, jotka ovat nähtävillä juhlatilassa tai sen välittömässä läheisyydessä, ja joista vieraiden on helppoa ja nopeaa tarkastaa oma paikkansa. Näin vältetään ruuhkautumista vieraiden saapuessa. Täysplaseerauksessa käytetään lisäksi nimikortteja jokaisen istumapaikan kohdalla.

⁸ Engl. 'white tie', 'full evening dress'.

⁹ Muista kuitenkin, että väitöksessä frakin kanssa käytetään mustaa liiviä, mutta karonkassa valkoista. Jos siis olet vuokraamassa frakkia, muista pyytää kahdet liivit.

¹⁰ Engl. 'dark suit', 'lounge suit'.

Istumajärjestyksen osalta on syytä muistaa myös, että väittelijä on illan emäntä/isäntä, jolloin kunniavieras eli västävääittäjä istuu hänen oikealla puolellaan. Seuraavaksi arvokkain vieras eli kustos puolestaan istuu väittelijän vasemmalla puolella. Käytännöllisintä on sijoittaa keskeiselle paikalle juhlatilassa arvovieraita varten 4-8 hengen pöytä, johon plaseerataan myös ohjaajat sekä muut mahdollisesti paikalle kutsutut isokenkäiset (laitosjohto, professorit &c.). Arvovieraiden pöydän on hyvä olla täysplaseerattu, vaikka muut eivät olisikaan.

Puheet

Pukeutumisen ja istumajärjestyksen ohella karonkan etikettiin kuuluvat erityisesti puheet, joille on hyvä varata erillinen hetkensä ja sopia siitä pitopalvelun kanssa; esimerkiksi päivällisen ja kahvin välissä on sopiva hetki.

Puheet avaa väittelijä omalla kiitospuheellaan, jossa kiitetään ensimmäisenä vastavääittäjää, sitten kustosta, ohjaajaa ja sen jälkeen muita väitöskirjassa myötävaikuttaneita väittelijän preferoimassa järjestyksessä.¹¹ Tämän jälkeen vastauspuheenvuorot puolestaan pitävät ne ihmiset tai ryhmät, joita väittelijä omassa puheessaan kiitti, ja siinä järjestyksessä kuin heidät mainittiin.

Puheiden virallisuuden aste vaihtelee, mutta yleensä ne ovat kepeänpuoleisia. Voit itse väittelijänä antaa osviittaa tyylistä omalla puheellasi. Koska puheita yleensä kertyy ainakin puolisen tusinaa ja herkästi enemmänkin, on kaikilta kohteliasta pitää ne lyhyinä. Luonnollisesti väittelijän puhe on muita pidempi.

Jatkot

Varsinkin isommalle seurueelle jatkopaikka kannattaa varata ajoissa. Yhteinen jatko-suunnitelma ehkäisee juhlijoukon hajaantumista kesken illan. Myös juhlijoiden kippaaminen pihalle itse juhlapaikasta on mukavampaa, kun jatkopaikka on tiedossa.

¹¹ Tavallisimmin edetään työtovereiden kiittämisestä kohti sukulaisia ja ystäviä, joista läheisimmälle esitetään viimeinen puhe.

Muista myös nämä

Varsinkin isompaan karonkkaan sisältyy jonkin verran askartelua, jonka toisinaan voi ulkoistaa pitopalvelulle (erillismaksua vastaan), tietenkin täysin pitopalvelusta riippuen. Näppäränäppinen väittelijä askarteleo itse ainakin pöytäkartan, nimikortit (vähintään arvovieraiden pöytään) sekä menukortit. Menukortteja on hyvä väsäätä vähintään yksi jokaiseen pöytään. Menukortissa voi esittää illan ruokalistan ohella myös juhlan aiheen ja pöydän numero, jolloin vieraiden suunnistaminen omiin pöytiinsä helpottuu. Samoin menukortissa voi esitellä myös illan ohjelman. Suunnittele ajoissa myös juhlapaikan koristaminen. Pöytäsomisteista kannattaa neuvotella pitopalvelun kanssa, jotta koristukset sopivat kattaukseen. Huom. kaikki pitopalvelut eivät välttämättä tarjoa somistuspalvelua.

Selkeät, riittävän yksityiskohtaiset ohjeet pitopalvelulle kirjallisina: tämä ei ole turhaa nipottamista vaan helpottaa pitopalvelun työtä ja sujuvoittaa iltaa. Ohjeissa voi selvittää vaikkapa seuraavia:

- Mitä pöytiin katetaan: tarjoillaanko esimerkiksi toinen kaato kuohuviiniä pöytiin ennen puheita tai kaadetaanko kahvi pöytiin puheiden jälkeen; katetaanko pöytiin vesilasit/viinilasit vai hakevatko vieraat juomansa noutopöydästä
- Milloin ruoka/kahvi katetaan; kutsuuko tarjoilija vieraat pöytäkunnittain hakemaan ruokaa/kahvia noutopöydästä
- Halutaanko arvovieraiden pöytään erityisjärjestelyjä, esimerkiksi valmiiksi pöytään katettu vesi ja/tai viinipullot. Muistuta, että viinin tarjoilu aloitetaan vasta väittäjästä ja kustoksesta
- Mistä pitopalvelu löytää väittelijän varaamat juomat/ruoat; mihin ylijääneet ruoat/juomat toimitetaan
- Pöytäkartta, josta käy ilmi myös mahdollisten noutopöytien ja lahjapöydän suhteellinen sijainti

Bottom line

Karonkka järjestetään vastaväittäjän kunniaksi, mutta se on väittelijän juhla. Tee siitä sellainen, josta voit itse nauttia!